

Gözdeki İttihad: İki Bakıp Bir Görmek

Liaising between the Eyes:
Binary Look and One Seeing

Ömer ÖNBAŞ

Prof. Dr. Tıp Fak / Prof. Dr. Faculty of Medicine

Nahit TOPALOĞLU

Eğitimci / Lecturer

Sabahattin BOYACI

Gazeteci-Yazar / Journalist - Author

Nejdet PEHLİVAN

Eğitimci / Lecturer

Özet

İttihad ve tesanüd Müslümanlar üzerine farz olan vazifelerdendir. Kainatta eksiksiz bir şekilde kendini gösteren ittihad ve tesanüd şuuruna erişebilmek için insanın yaratılışına bakmak yeterlidir. İnsan vücudu ittihad ve tesanüdün kainatta nasıl mükemmel bir şekilde işlediğini ve ne kadar önemli olduğunu gözler önüne sermekte ve sosyal hayatta da ittihadın nasıl gerçekleştirileceğine dair ipuçları vermektedir. Bu çalışmada gözlerin fizyolojisinden ve işleyiş özelliklerinden yararlanılarak ittihad, tesanüd ve meşveret gibi önemli kavramları incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: *Göz, İttihad, Tesanüd, Meşveret, Fert, Hikmet*

Summary

Unity and solidarity are obligations on Muslims. It is enough to look at the creation of mankind in order to gain access to the consciousness of the unity and integrity of the universe. The human body shows how it works in the universe and how important it is in the universe and gives clues as to how the alliance will be realized in social life. In this study, the significance of unity, solidarity and consultation will be examined by starting from the physiology and working characteristics of eyes.

Keywords: *Eye, Unity, solidarity, consultation, individual, Wisdom*

*Sani-i Hakîm
Hikmetinin ve
Rahmetinin
gereği insanı
kainatla tam bir
uyum içerisinde
yaratmıştır.
İnsanı nazik
ve nazenin bir
çocuk misali
şefkatle terbiye
edip en münasip
teçhizatla
donatmıştır.*

Giriş

“Nur ve Gül Fabrikaları'nın hademe ve sahipleri, insanın başında iki göz gibidir; zahiren ikidir, fakat bir görürler. Ahvel (şaşı) gözlü, iki görür. Lillâhî'l-hamd, bu iki cereyan-ı nurânî kemal-i ittihadıdır.”^[1]

Görme Fizyolojisi

Sani-i Hakîm Hikmetinin ve Rahmetinin gereği insanı kainatla tam bir uyum içerisinde yaratmıştır. İnsanı nazik ve nazenin bir çocuk misali şefkatle terbiye edip en münasip teçhizatla donatmıştır. Kainatla münasebet kurmada başına iki göz takmıştır. Gözlerini en münasip yer olan kafasının ön kısmına yerleştirmiş ve aralarına da anlamlı bir mesafe koymuştur. “Gözü veren Zat, hem gözü görür, hem ince bir mana olan gözün gördüğünü görür, sonra verir. Evet, senin gözüne bir gözlük yapan gözlükçü usta, göze gözlüğün yakıştığını görür, sonra yapar.”^[2] kaidesine binaen tam ve keskin görmenin tüm gereklerini gözle beraber yaratmıştır.

Keskin bir bakış için maddi noktada görmenin bileşenleri nelerdir, kısaca bakalım:

- a. Işık: Göz ne kadar sağlıklı olursa olsun, cisimleri gözle görebilmek için ortamda görünür boyutta ışık olması ve cisimlerden göze ışık gelmesi gerekir. Görünür ışık spektrumu; en uzun dalga boylu radyo dalgalarından en kısa dalga boylu gamma ışınlarına kadar uzanan yelpazenin bütünü içinde, çok küçük bir aralığı kapsar. İnsan, bu geniş yelpazenin 400 ile 700 nanometre dalga boyları arasındaki çok küçük bölümünü çıplak gözle görebilir. Gözler, görünür spektrumdaki enerjiyi göz sinirinde aksiyon potansiyeline çevirir. Görünür ışık dışında kalan yelpazedeki diğer enerjileri işleyip dönüştürerek görünür hale getirmek de mümkündür. (Röntgen cihazları gibi)
- b. Göz: Kırma kusuru olmayan, görüntüye eşit katılan iki adet bağımsız göz küresine ihtiyaç vardır. Gözlerden birinin baskın olması durumunda görüntü, baskın gözün gördüğü şekilde olacaktır. Tedbir alınmazsa beyin, tembel gözden gelen bilgileri silecek, tek gözlü bakış yerleşecektir. Tedavi için baskın göz, bantlar ile kapatılarak tembel gözün aktivitesi sağlanmalıdır.
- c. Birleştirme (füzyon): Sağ ve sol gözden gelen bilgiler birleştirilmeli ve tek görme sağlanmalıdır. Gözler iş birliği içinde çalışmalıdır. Aksi halde netlik azalacak ve göz fonksiyonları yetersiz kalacaktır.

Her iki gözden gelen görüntülerin ortak görüntüye dönüştürülmesi (Binoküler) ile;

[1] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, Kastamonu Lahikası, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.44.

[2] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, Şualar, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.22.

- 1) Görme alanı genişler, insan tek gözle 70 derecelik bir alanı görürken iki gözle 120-180 derecelik geniş bir alanı görür.
 - 2) Her gözün kör noktası, diğer göz sayesinde ortadan kaldırılır, gözler birbirlerinin eksiklerini tamamlarlar.
 - 3) Her iki gözün birlikte görme keskinliği, ayrı ayrı iki gözün görme keskinliklerinden fazladır.
 - 4) Derinlik hissi ancak binoküler tek görme ile sağlanır ve stereoskopik (3 boyutlu) görme gerçekleşir. Derinlik hissi için iki gözden de bilgi gelmelidir. Tek gözün fazla kullanıldığı veya daha baskın olduğu durumlarda net görme ve derinlik hissi bozulur. Derinlik hissi bozulan bireyler, görme testlerinde başarısız olurlar. Bu insanlar 3 boyutlu tam görmeyi bilmediklerinden herkesin öyle gördüğünü zanneder ve kendilerini hasta bilmezler. Ancak görme testine girdiklerinde veya derinlik hissini kaybolmasından kaynaklanan kazalara maruz kaldıklarında bu hastalıkları fark edilir.
 - 5) İki gözün katılmasıyla birleştirilen son görüntü, maddî bir görüntü değil, manevî bir görüntüdür yani işlenmiş, sanal bir görüntüdür ve çok bilgileri kapsar.
- d. Odaklanma: Her iki göz aynı hat ve noktaya odaklanmalıdır. Bir göz karşıya bakarken diğer göz ufak bir açı ile de olsa başka bir alana bakarsa netlik bozulur. Çift görme, gözlerden bir veya ikisinin istenilen noktaya odaklanamamasıyla oluşur.

Bir Tesbit (Muhakemat, 8. Mukaddeme):

Meşveret, Bediüzzaman'ın asr-ı saadet modelli bir insanîyet-i kübra projesidir.

Muhakemat'ta insanın, başta meşveret olmak üzere onu yönlendiren faktörler ve mental anlayışına göre tasnifi yapılıdır: Akıl, efkâr, hak, hikmet, temayülât-ı akliye ve hüda hâkim ise bu, insanîyet-i kübra projesinde yapı taşı olmaya uygun, istikbalin insan tipini temsil eder. Eğer basar, hissiyat, kuvvet, hükümet, müyülât-ı kalbiye veya hevâ etken ise bu insan, mazi adamıdır. İstikbalin büyük projesi için uygun değildir. Asr-ı saadetten başlayan ilk üç yüz yılın tamamen, beş yüz yıla kadar da kısmen bu yüksek anlayışın hâkim olduğu ifade edilir. Bu tarihten sonra İslam coğrafyasında miladî on ikinci yüz yıldan on dokuzuncu yüz yıla kadar "mazi" anlayışının hükümran olduğu vurgulanır. Bu dönemlerde hak, kuvvetin mağlubu olmuştur. "Buna binaen, görüyoruz ki, ebnâ-i mazinin bir derece safi olan ahlâk ve halis olan hissiyatları galebe çalarak, gayr-i münevver olan efkârlarını istihdam ederek, şahsiyat ve ihtilâfât meydanı aldı."^[3] cümlesi ile, halis niyet ve safi ahlakın fikirsiz ve meşveretsiz yetmeyeceği, "şahsiyyât"ın öne çıkması

[3] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, Muhakemat, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.58.

Göz ışksız görmediği gibi meşveret de fikirsiz, ilimsiz olmaz. Risale-i Nur'da ilmin bir çeşit nur olduğu ifade edilir. "İttihat cehl ile olmaz. İttihad, imtizac-ı efkârdır; imtizac-ı efkâr marifetin şuâıyla olur." cümleleri ile meşveret ortamının ancak nurlu fikirlerle aydınlanacağı vurgulanır.

ve "ihtilafât" ile kamu hukukunun bozulacağı vurgulanır. "Ebna-i müstakbelin bir derece münevver olan efkârları, heves ve şehvetle muzlim olan hissiyatlarına galebe ederek emrine musahhar eylediğinden, hukuk-ı umumiyenin hükümferma olacağı muhakkak oldu. İnsaniyet bir derece tecelli etti." tesbiti de on yedinci yüzyıldan sonraki Batı toplumlarında -karanlık hissiyat ve kalplerine rağmen- ulaşılan başarının sırrının, ortak akılı önceleyen yapılanmaları olduğuna işaret etmektedir.

Hakikî İslamiyet, nev-i beşeri vicdana havale ve aklın istişaresine hamlettirdiğinden "Beşaret veriyor ki, asıl insanîyet-i kübra olan İslâmiyet, sema-i müstakbelde ve Asya'nın cinânı üzerinde bulutsuz güneş gibi per-tev-efşan olacaktır."^[4] ifadeleri, nurlanmış ortak akılla (meşveret) hissiyatlar istikamette tutulduğunda gelecek olan cennet-asâ baharların müjdecisidir.

"Biz ehl-i hâliz fakat namzed-i istikbaliz", "...mazi başkalarına ve istikbal bize olacağını haber verir. Taksime razıyız." ifadeleri de aynı hakikati teyid etmektedir. Bize düşen insanîyet-i kübra projesine dahil olabilecek vasıfları kendimizde yerleştirmek gayretini devam ettirmektedir.

İstikbal (gelecek) insan modeli	Mazi (geçmiş) insan modeli
Akıl	Basar (aklı gözünde)
Efkâr	Hissiyât
Hak	Kuvvet
Hikmet (İlim, fen ve sanatı önceleyen)	Hükümet (idareyi önceleyen)
Temayülât-ı akliye (meşveret anlayışlı yapı)	Müyülât-ı kalbiye (hissî-kalbî yapı)
Hüdâ	Hevâ

Şimdi gözün çalışma prensiplerinden ilham alarak tam bir ittihad için "ihlâs ve tesânüdü netice veren haklı şûranın"^[5] ana hatlarına bakalım:

IŞIK (HİKMET)

Göz ışksız görmediği gibi meşveret de fikirsiz, ilimsiz olmaz. Risale-i Nur'da ilmin bir çeşit nur olduğu ifade edilir. "İttihat cehl ile olmaz. İttihad, imtizac-ı efkârdır; imtizac-ı efkâr marifetin şuâıyla olur."^[6] cümleleri ile meşveret ortamının ancak nurlu fikirlerle aydınlanacağı vurgulanır. Nasıl ki gözün görmesi için uygun frekansta ışığa ihtiyaç vardır, meşveret ortamını da akıl, efkâr, hak, hikmet, temayülât-ı akliye ve hüdâ nurları tenvir etmelidir. Asr-ı saadet modelli orijinal iman- Kur'an hizmeti olan Risale-i Nur'la ilgili meşveretlerin Nur frekansı ile aydınlanması eşyanın tabiatının gereğidir ve şahs-ı manevî gözünün uygun frekanstaki ışığı marifetullah nurlarıdır. Çünkü bütün ilimleri câmi Risale-i Nur, "Adeta ilim iplikleriyle

[4] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, Muhakemat, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.58.

[5] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, Eski Said Dönemi Eserleri, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2009, s.356.

[6] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, Eski Said Dönemi Eserleri, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2009, s.280.

dokunmuş müzeyyen kumaş gibidir. Ve şimdiye kadar hiçbir ilim erbabı tarafından söylenmemiş ve her ilme olan en derin vukufunu tebarüz ettiren vecizeler mecmuasıdır.”^[7]

Lem’alar’da 17. Lema’ da Cenâb-ı Hakk’ın marifetine yetişmek ve o nurla bakmak için su, hava ve nur gibi üç şahit sayılır: “...Üçüncü kısım ise, nur gibidir. Görünür, fakat ne hissedilir, ne de tutulur. Öyle ise, sen kalbinin gözüyle, ruhunun nazarıyla kendini ona mukabil tut ve gözünü ona tevcih et, bekle. Belki kendi kendine gelir. Çünkü nur, elle tutulmaz, parmaklarla avlanmaz. Belki o nur, ancak basiret nuruyla avlanır. Eğer haris ve maddî elini uzatsan ve maddî mizanlarla tartsan, sönmese de gizlenir. Çünkü öyle nur, maddîde hapse razı olmadığı gibi, kayda giremez, kesifi kendine malik ve seyyid kabul etmez.”^[8] satırlarından da meşveret ortamı için çıkarılabilecek dersler vardır: “İlle de benim dediğim olsun” hırsı, meşveretten beklenen hakikat nurlarını perdeler, “haris ve maddî elini uzatsan o nur sönmese de gizlenir” hakikati bir başka şekilde tezahür eder.

GÖZ (FERD)

Maddî ‘tam görme’ için birbirinden bağımsız ve görme kusuru olmayan iki göze ihtiyaç duyulduğu gibi, meşveret yapmak için de “Benim de şimdi bir reyim var.”^[9] diyen uygun frekansla nurlanmış hür bireylere ihtiyaç vardır.

Meşveretin olmazsa olmazlarından biri hürriyettir. Her bir ferдин Ehadiyet cilvesi olarak farklı özelliklerde ve istidatlarda yaratılması onu maddî noktada hususî kıldığı gibi manevî alanda da özel kılar. “...şu teşhîrgâh-ı dünyada, mahlûkat nazarında, esma-i ilâhiyenin sana taktıkları garip sanatlarını ve lâtif cilvelerini bilerek, hayatınla teşhir ve izhar etmektir.”^[10] muktezasınca kendini tanıyarak Rabb’ini bulması ve onun özellikli halifesi olması insan fıtratının gereğidir. Bu vazifenin ifası için ferдин, taklitçi olmayıp orijinalitesini ortaya koyması gerekmektedir ki bu da ancak hürriyet zemininde olur. Meşveret, farklılıklarımızı koruyarak birliğimizin sağlandığı Ehadiyet içerisinde Vahidiyetin tecelli ettiği platformdur. Arzın halifesi olma istidadında yaratılan insanın hususî kabiliyetleri, ancak hürriyet zemininde neşv ü nemâ bulur ve böylece insan, bir “sürü”nün iradesiz bireyi değil, şahs-ı manevî sisteminin, Ferd ismine mazhar şuurlu bir cüzü olur.

Baskın göz, maddî görmeyi bozduğu gibi, haris ve maddî elini uzatma manasındaki hâkim birey tutumları ve hükûmet anlayışları, -“Benim de

*“İlle de benim dediğim olsun”
hırsı, meşveretten
beklenen hakikat
nurlarını perdeler,
“haris ve maddî
elini uzatsan o
nur sönmese de
gizlenir” hakikati
bir başka şekilde
tezahür eder.*

[7] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, Sikke-i Tasdiki Gaybi, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.363.

[8] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, , Lem’alar, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.315.

[9] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, Emirdağ Risalesi, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.383.

[10] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, Sözler, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s 210.

Meşveretin önemini kavramak, meşveretin en önemli hazırlığıdır. Tek gözlü bir bakış; nasıl -derinlik mahrumiyeti, görme alanında daralma, kör noktaların aydınlatılmayışı sebepleriyle- kaza riskini artırıyor, tek reyle hareket eden oluşumlar da birçok dehşetli hatalara davetiye çıkarırlar.

bir reyim var.” anlayışına mugayir olduğundan- hakikat nurlarının tezahür edeceği haklı şuranın hürriyet zeminine darbe vurur, haklı şuranın hakkını gasp eder.

“Benim de bir reyim var” anlayışı; fitrata uygun, kişiye has vazife anlayışını doğuracağından farkındalığı artıracak, istidat ve kabiliyetleri inkişaf ettirecektir. “Hürriyet, insanı hayvanlıktan kurtarır; siz de tam insan olunuz” gereği, “Ağamız bilir” anlayışından uzaklaştıracaktır.

Kırma kusuru olan gözlerin uygun merceklerle düzeltilmesi gibi fitratları heyecanlı olup çabuk tehevüre kapılan asabi bireyler de kendilerini meşveret ehli haline getirmek için çaba sarf edecekler, hükümet anlayışı yerine hikmet anlayışına yaklaşacaklardır. Böylece haklı şuranın bir gereği olan meşveretin hak ettiği katkıyı birey olarak vereceklerdir. “İnsan için ancak çalıştığına karşılığı vardır.”, “Benim mükâfatımı ancak Allah verir.”^[11] ayetleri mucibince, “Vazifem, elimden gelen en güzel katkıyı ihlasla vermektir.” diyerek Marifetullah nuru ile donatılmış samimi katkılar serdedeceklerdir.

Nasıl, gözün nuru, nur-i imanla ışıklanarak kavileştiğinde, kâinat gül ve reyhanlarla müzeyyen bir cennet şeklinde görünüp gözün göz bebeği de, bal arısı gibi, bütün kâinat safhalarında menkuş gül ve çiçek gibi delillerinden, bürhanlarından alacağı ibret, fikret, ünsiyet gibi usare ve şıralarından vicdanda o tatlı imanlı balları yapar^[12] ise, öyle de kafa fenerimiz, şahs-ı manevinin haklı meşveretinden çıkan marifet ve hakikat ziyalarıyla nurlanırsa, “İnsan bu âleme ilim ve dua vasıtasıyla tekemmül etmek için gelmiştir. Mahiyet ve istidat itibarıyla her şey ilme bağlıdır. Ve bütün ulûm-u hakikiyenin esası ve madeni ve nuru ve ruhu, Marifetullahtır. Ve onun üss’ül-esası da iman-ı billâhtır.”^[13] satırlarına muhatap ve mâsadak olan talebe-i ulûm unvanına layık olabiliriz.

BİRLEŞTİRME (MEŞVERET)

Meşveretin önemini kavramak, meşveretin en önemli hazırlığıdır. Tek gözlü bir bakış; nasıl -derinlik mahrumiyeti, görme alanında daralma, kör noktaların aydınlatılmayışı sebepleriyle- kaza riskini artırıyor, tek reyle hareket eden oluşumlar da birçok dehşetli hatalara davetiye çıkarırlar. Birey kendi reyini önemseyecektir ancak fikrini bir pazılın parçası gibi düşünüp resmin tamamına sahip olmak için tamamlanmaya ihtiyaç duyacaktır. Böylece başkasının eksiklerini yanlışlarını düzelteyim anlayışı ile değil, resmin tamamını görebilmek için kendindeki biri vererek “Kardeşlerimle bir meşverete muhtacım.” diyecektir.

[11] Yunus Suresi: 72; Hûd Suresi: 29; Sebe’ Suresi: 47.

[12] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, İşaratu-l İcaz, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.119.

[13] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, Sözler, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.504.

Gözlerden gelen bilgilerin birleştirilip ortak bir görüntüye dönüştürülmesi neticesinde görme alanındaki genişlemeyle her gözün kör noktası, diğer gözler sayesinde ortadan kaldırılır, görme keskinliği artırılarak derinlik hissi sağlanır. Artık bu son görüntü, maddî bir görüntü değil, çok bilgileri kapsayan yüksek özellikleri haiz manevî bir görüntüdür.

“Vücut mertebeleri muhtelifdir ve vücut âlemleri ayrı ayrıdır. Ayrı ayrı oldukları için, vücutta rüsûhu bulunan bir tabaka-i vücudun bir zerresi, o tabakadan daha hafif bir tabaka-i vücudun bir dağı kadardır ve o dağı istiap eder.”^[14] gereğince şahs-ı manevînin ortak bakış açısı olan meşveret, rüsûh (sağlamlık) peyda etmiş yüksek bir özelliğe sahiptir.

Bir ekip anlayışı ile yapılabilecek iman ve Kur’ân hizmeti olan Risale-i Nur, kendine has meşrep-meslek esasları içerir. Bu düsturları önceleyip cemaat ruhu içinde hizmet eden bireylere Nur talebeleri denir. Bu hizmet, şahs-ı manevîyle yapılır ve merkezinde meşveret yerleşmiştir. Meşveret Risale-i Nur’da” tam ve daimî bir üstat” olarak nitelendirilmiştir. Şartlarına riayet ederek “haklı meşveret”i tesis edebilmek, şahs-ı manevîyi oluşturan ferdlerin aslı vazifesidir. Gönüllülük esasına ve ittihad-ı maksat, ittifak-ı vazife ve sırrı uhuvvet gibi dayanışma ruhuna dayanan bu mühim görevin icrasındaki prensipler, başkalarından beklemekten çok, kendi özümüze dönük bir kavrayıştır ki “İhlasın sırrını kendimizde yerleştirmek için gayet dercede muhtacız.” cümlesi bunu ifade eder. İnsan fitratının gereği mübalağa, cerbeze gibi arızalarla hikmetin muvazenesi muhafaza edilemediğinden vicdani bir bakış açısına ihtiyaç vardır. Öyleyse başkasının tecessüsü içinde olmadan haklı meşveretin prensiplerini kendi dünyamıza yerleştirmek, bizi şahs-ı manevî içerisinde tutabilir.

“Bu sırrın sırrı şudur ki: Hakikî, samimî bir ittifakta her bir fert, sair kardeşlerin gözüyle de bakabilir ve kulaklarıyla da işitebilir. Güya on hakikî müttehit adamın her biri yirmi gözle bakıyor, on akılla düşünüyor, yirmi kulakla işitiyor, yirmi elle çalışıyor bir tarzda manevî kıymeti ve kuvvetleri vardır.”^[15] cümlesi, meşveret ve tesanüdün gücünü vurgular. Ahir zamanın dehşetli eşhasının hadisçe ifade edilen fevkalade iktidarlarını, tahripkâr şahs-ı manevîlerinin gücü ile tevil eden Bediüzzaman, bu güce karşı ancak şahs-ı manevî nev’inden bir anlayışla mukabele edilebileceğini ifade eder. Nasıl ki on bilgisayar işlemcisinin birleşmesinden oluşan tek bir bilgisayar harika güce mazhar olursa, on adamın hakiki ittihadının sonucu yirmi göz kuvvetinde bir görüş, on akıl kuvvetinde bir akıl, yirmi el kuvvetinde bir el... harika sirlara mazhardır.

[14] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, Mektubat, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.421.

[15] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, Lem’alar, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.393.

Meşveret Risale-i Nur'da” tam ve daimî bir üstat” olarak nitelendirilmiştir. Şartlarına riayet ederek “haklı meşveret”i tesis edebilmek, şahs-ı manevîyi oluşturan ferdlerin aslı vazifesidir.

*Fenn-i âdâb
ve ilm-i
münazaranın
uleması
mabeynindeki
hakperestlik ve
insaf düsturu
olan şu prensipler,
meşveret
üyelerinin
vazgeçilmez şiarı
olmalıdır.*

“Baştaki iki göz gibi olmalı. Tam bir tesanüd lâzım ki, bu ağır define-ye omuzları dayanabilsin.”^[16] hakikatine binâen, meşveret esnasında farklı bakışların ortaya çıkmasına zemin ihzar etmek ve meşveret neticesi alınan kararlarda azmetmek, çok önemlidir. Sâni-i Hakîm’in, arı gibi bazı mahlûklarda petek göz denilen her gözde çok gözcük yaratması panoramik ve keskin bir bakış için ipucudur. “Medar-ı niza bir mesele varsa, meşveret ediniz. Çok sıkı tutmayınız. Herkes bir meşrepte olmaz.”^[17] düsturu, meşveret esnasında tam bir bakışı ortaya çıkarmak için hürriyet ortamına çok önem vermek ve teşettütten (zıtlasmaktan) korunmak için yol haritasıdır. Meşveret esnasında da çok sıkı tutmayarak farklı anlayış ve bakış açılarının müzakeresine imkân verilmesi ile tam bir ittihad sağlanır.

Görme için gözlerden gelen bütün lifler kullanılır, hiçbir bilgi yok sayılmaz; bütün bilgiler tamamlanıp düzenlenerek detayların ortaya çıkarılmasıyla tam bir görme sağlanır. Fenn-i âdâb ve ilm-i münazaranın uleması mabeynindeki hakperestlik ve insaf düsturu olan şu prensipler, meşveret üyelerinin vazgeçilmez şiarı olmalıdır:

“Eğer bir meselenin münazarasında kendi sözünün haklı çıktığına taraftar olup ve kendi haklı çıktığına sevinse ve hasmının haksız ve yanlış olduğuna memnun olsa, insafsızdır. Hem zarar eder. Çünkü haklı çıktığı vakit, o münazarada bilmediği bir şeyi öğrenmiyor. Belki gurur ihtimaliyle zarar edebilir. Eğer hak hasmının elinde çıksa, zararsız, bilmediği bir meseleyi öğrenip menfaattar olur, nefsin gururundan kurtulur. Demek insafı hakperest, hakkın hatırı için nefsin hatırını kırıyor. Hasmının elinde hakkı görse, yine rıza ile kabul edip taraftar çıkar, memnun olur. İşte bu düsturu Ehl-i din, ehl-i hakikat, ehl-i tarikat, ehl-i ilim kendilerine rehber itti haz etseler, ihlâsı kazanırlar. Ve vazife-i uhreviyelerinde muvaffak olurlar. Ve bu feci sukut ve musibet-i hâzırardan rahmet-i ilâhiye ile kurtulurlar.”^[18]

Risale-i Nur’da gayet büyük bir meydan muharebesi nazara verilerek iman taburunun mağlubiyet sebebi vurgulanır, meşveret ve şahs-ı manevînin önemi anlatılır:

“Düşman tarafı en büyük ordusunun cihazât-ı muharebesini kendi taburuna imdat ve kuvve-i manevîyesini fevkalade takviye için her vasıtayı istimal ederek, ehl-i iman taburunun kuvve-i manevîyesini bozmak ve efradının tesanüdünü kırmak için her vesileyi kullanır, ehemmiyetli bir istinadgâhı kendine temayül ettirerek ihtiyat kuvvetini dağıtır, Müslüman taburunun her bir neferine karşı cemiyet ve komitecilik ruhuyla mütesanid

[16] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, Kastamonu Lahikası, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.341.

[17] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, Kastamonu Lahikası, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.336.

[18] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, Lem’alar, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.388.

bir cemaat gönderir, bütün bütün kuvve-i manevîyesini mahvetmeye çalıştığı bir hengâmda Hızır (Risale-i Nur) gibi biri çıkar, der:

“Me’vus olma! Senin öyle sarsılmaz bir nokta-i istinadın ve öyle mağlup olmaz muhteşem orduların, tükenmez ihtiyat kuvvetlerin var ki, dünya toplansa karşısına çıkamaz, kâinatı dağıtamayan onu dağıtamaz. Şimdilik mağlubiyetin sebebi, bir cemaate ve bir şahs-ı manevîye karşı bir neferi göndermenizdir. Çalış ki; her bir neferin, istinad noktaları olan dairelerden manen istifade ettiği kuvvetli kuvve-i manevîye ile bir şahs-ı manevî ve bir cemiyet hükmüne geçsin.”^[19] cümlesi, ehl-i imanın mağlubiyetinin sebebi bir reisi, tek adamı önceleyen hastalıklı anlayışın hâkim olması ve şahs-ı manevî şuurunun yerleşememesi olarak tespit edilir. Çare, Kur’ân-ı Hâkim’in “... Onların işleri aralarında istişare iledir...”^[20] hükmüne riâyetle meşvereti tesis etmek, tesanüdü sağlayıp şahs-ı manevîyi oluşturmaktır.

Kastamonu Lâhikası’nda: “Zaman cemaat zamanıdır, ehemmiyet ve kıymet şahs-ı manevîye göre olur. Maddî, ferdî ve fanî şahsın mahiyeti nazara alınmamalı.”^[21] cümlesi ile Nur talebesi olabilmeyenin, şahs-ı manevî anlayışını kavramakla mümkün olduğu hatırlatılır. “İçinizdeki şahs-ı manevînin fikrini, o meşveretle bildirir.”^[22] cümlesiyle de şahs-ı manevînin meşveretsiz olamayacağı vurgulanıp meşveret etme ihtiyacı hissettirilir. Adeta şahs-ı manevî ve meşveret, rahmet-i İlahî’ye iktiran olacak; cüzî ilmimizle yaptığımız meşveret, şart-ı adi olup ilm-i İlahî ve irade-i külliyyenin taallukuna vesile olacaktır.

ODAKLANMA (İTTİHAD)

Ortamı aydınlatan uygun frekanstaki ışık, kusursuz gören birden fazla göz ve bu gözlerden gelen bilgilerin birleştirilmesine rağmen mükemmel bir görüş ortaya çıkmayabilir. Zira bu gözler aynı noktaya odaklanmazsa, odaklanma kusuru oluşursa şaşılık zuhur edecektir.

Aynı şekilde kapsamlı bir bilgi (metne vukufiyet), kendini yetiştirmiş bireyler, meşveretin önemini anlama ve meşveret tesisine rağmen tesanüd sağlanamayabilir. Arzulanan teavün ve tesanüd oluşmayabilir. Gözlerin aynı noktaya odaklanması gibi, bireyler de aynı yüksek hedefe odaklanmalıdır. Bu yüksek hedef, farz bir vazife olmalıdır. Bu farz vazife, ittihad-ı İslam’dır. Genelde geniş daireyi akla getiren bu görev, her an dikkat edilmesi gereken en dar daireyi de kapsayan şahsî, farz-ı ayn bir görevdir. İhmal edildiğinde önceki görevler mükemmel yapılsa da ihtilaf kaçınılmaz olacaktır. Bu durumda ortadaki kusurlar, diğer gözlerin davranışlarında aranacak bu da su-

*Arzulanan
teavün ve tesanüd
oluşmayabilir.
Gözlerin
aynı noktaya
odaklanması gibi,
bireyler de aynı
yüksek hedefe
odaklanmalıdır.
Bu yüksek hedef,
farz bir vazife
olmalıdır. Bu farz
vazife, ittihad-ı
İslam’dır.*

[19] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, Sikke-i Tasdiki Gaybi, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.61.

[20] Şûra Suresi 38.

[21] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, Kastamonu Lahikası, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.19.

[22] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, Kastamonu Lahikası, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.176.

Tesanüid, birbirine
dayanarak ayakta
durma ve destek
olma manalarına
geldiğinden
bireyler bir
binanın birbirine
destek veren
taşları, insan-ı
kâmil ismine
lâyık bir şahs-ı
manevinin âzâları
mesabesindedir.

zanlara neden olacaktır. Teavün ve tesanüd sonucu oluşan ittihadla bireyler aynı noktaya bakmak (ittihad-ı maksat) zorunda olduklarını kendilerinde yerleştirmelidirler. Yani hayırlı bir faaliyet, tesanüdü netice veren meşveretle kararlaştırılıp, şahs-ı manevî içinde, “biz” tarafından yapılırsa güzeldir, kıymetlidir.

Tesanüd, birbirine dayanarak ayakta durma ve destek olma manalarına geldiğinden bireyler bir binanın birbirine destek veren taşları, insan-ı kâmil ismine lâyık bir şahs-ı manevinin âzâları mesabesindedir. Nasıl insanın bir eli diğer eline rekabet etmez, bir gözü bir gözünü tenkit etmez, dili kulağına itiraz etmez, kalp ruhun ayıbını görmez. Belki birbirinin noksanını ikmal eder, kusurunu örter, ihtiyacına yardım eder, vazifesine muavenet eder. Birbirinin samimi duacısı, en yakın dostu ve en fedakâr arkadaşı ve en güzel takdir edici yoldaşı ve en civanmert kardeşi olur. Sırr-ı ihlâs, samimî tesanüd ve ittihad ile teşekkül eden bu ruh, hadsiz menfaate medar olduğu gibi, korkulara, hatta ölüme karşı en mühim bir siper, bir nokta-i istinat olacaktır. Sahabelerin Kur’ân’ın övgüsüne mazhar olan “Onları kendi nefislerine tercih ederler.”^[23] prensibi, şahs-ı manevî içerisinde hayat bulacaktır.

Âzâlar, tesanüd ve ittihad-ı hakikiye muhtac ve mecbur olduğunu sırr-ı ihlâsı kazanmakla derk eder. Hafız Ali’de gördüğü şu his, Üstadı sevindirir: “Kardeşlerim içinde bu âli hissi taşıyanlar var. İnşallah, bu his büyük hizmet görecektir. Elhamdülillâh, yavaş yavaş o his, bu civarımızdaki kardeşlere sirayet ediyor.”^[24] der. Böylelikle başkalarını *-tahakkümle değil-* lütüfla ıslahına çalışmanın da en etkili, fitrî yolu gösterilir.

Fabrikanın çarkları ve vücudun âzâları misalleri ile teavünün ve tesanüdü önemi vurgulanır. Meşverete katılan her ferdin olmazsa olmazı, bizzat ittihad ve tesanüdü hedefleyerek davranmak olmalıdır. Güneşin batması akşam namazının vakti olduğu gibi, o meşvereti yaptıran sebebin mevcudiyeti de istişarenin vaktidir. Meşveretin, tesanüdü netice vermesine odaklanmak gerektir. Eğer sadece, meşveretten amaçlanan o anki sonuçlar hedeflenirse, odaklanma yakına kayacak, kapsamlı ve geniş odaklanma gerektiren ittihad düşüncesi ihmal edilerek nazarlar sığlaşacaktır. “Nazarı tams eden (yok eden, belirleyemeyen) ve belâgati setreden, zahire olan kasr-ı nazardır.”^[25] tesbitinde zikredilen “zahire kasr-ı nazar”, odaklanma kusurunun bir başka ifadesidir ki hakikati müşahede için lazım olan nazarın, kapsayıcı, yüksek bir bakış olması gerektiği bedihidir.

“Dâr’ül-hikmet’il-İslamiye neden hizmet edemedi?” sorusu cevaplanırken “Dârü’l-Hikmet eczaları, kabil-i imtizac, belki de ihtilât değil. Şahsî meziyetleri vardır. Cemaat ruhu tevellüd etmedi. Ene’ler kavîdir,

[23] Haşır Suresi: 9.

[24] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, Barla Lahikası, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.210.

[25] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, Muhakemat, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.109.

delinmedi ki, bir “nahnü” olsun. “Ben”, “biz” olmadı. Mesailerinde teşarük düsturuyla işe girildi, teavün düsturu ihmal edildi. Teşarük, maddiyatta eseri azimleştirir, fevkalâde yapar. Mâneviyât ve efkârda âdileştirir, belki çirkinleştirir. Teâvün düsturu bunun tamamen aksidir. Maddiyatta cemaate nisbeten pek küçük, fakat yalnız bir şahsa nisbeten büyük eserlere vasıta olur. Mâneviyatta ise, eseri hârikulâde derecesine is’âd eder.”^[26] satırlarında, şahs-ı manevî için tesanüdü netice veren teâvün düsturu vurgulanır. Ahir zamanın bu zor devresinde ittihad, tesanüd ve teâvün gibi yüksek hasletleri ancak Mehdi-i Âl-i Resul’ün temsil ettiği kudsi cemaat şahs-ı manevîsinin taşıyabileceğine itikad edip şahs-ı manevî anlayışına odaklanmak, Kur’an’ın bu asra mesajı olan Risale-i Nur’un ana umdesidir. Şahs-ı manevîyi ve tesanüdü odak noktaya koymamak, ittihadı netice veren bakışı bozacak, böylelikle çift görme gelişecektir. Bu durumda bazı gözlerin kusursuz görmesinin ve haklılığının önemi kalmayacaktır.

Risale-i Nur mesleğinde, nurla aydınlanmış olan bireylerin ittihadı esastır. Bu yüzden meslek fena fi’r-risale değil, bilakis şahs-ı manevîyi ve ittihadı netice veren fena fi’l-ihvandır. Bireyler hatalı olabilir fakat şahs-ı manevî, bireylerin meziyetlerinin toplandığı bir havuzdur. Meşveret ve şahs-ı manevî anlayışı, daha çok, meziyetleri ve faziletleri tezahür eden ancak ittihadı odaklanmamış zatlar tarafından zedelenir. İnsanın tenkitdâr nazarı (zahire kasr-ı nazar), şahısların hatalarına odaklanarak şahs-ı manevîye verilmesi gereken haklı desteği engeller ve kişiyi kusursuz insan arayışına yöneltir. Böylece şahs-ı manevî mesleği yerine, sofi-meşreb, pederâne, mürşidâne bir meslek zuhur eder. Bu durum, sofi-meşrep anlayışın prim yapıp tesânüdün kırıldığı ve şahs-ı manevînin önemsenmediği bir ortamı netice verir.

Hutbe-i Şamiye’de: “Neden şûra’ya bu kadar ehemmiyet veriyorsun? Ve beşerin, husûsan Asya’nın, husûsan İslamiyetin hayatı ve terakkisi nasıl o şûra ile olabilir?” sualine verilen cevapta -Nurun Yirmi birinci Lem’a-ı İhlâs’ında izah edildiği gibi- haklı şûranın ihlâs ve tesânüdü netice vereceği anlatılmaktadır. Dolayısıyla İhlâs Risalesi büyük bir kuvveti ve sağlam bir şahs-ı manevîyi temin etmek için haklı şûrayı tesis eden bir risaledir. Yani feda edilmeyecek hak, tesanüd ve ittihadın hakkıdır ki bu da şûrayı haklı şûra haline getirir.^[27]

Eğer yapılan istişarelerden tesanüd ve ihlas çıkmıyorsa şûranın hakkı verilmeyordur. Böyle durumlarda bireyler “herkesten ziyade, bütün kuvvetimizle ihlâsı kazanmaya mecbur ve mükellefiz. Ve ihlâsın sırrını kendimizde yerleştirmek için gayet derecede muhtacız.”^[28] emri doğrultusunda şûra ön-

Şahs-ı manevîyi ve tesanüdü odak noktaya koymamak, ittihadı netice veren bakışı bozacak, böylelikle çift görme gelişecektir. Bu durumda bazı gözlerin kusursuz görmesinin ve haklılığının önemi kalmayacaktır.

[26] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, Eski Said Dönemi Eserleri, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2009, s.580.

[27] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, Eski Said Dönemi Eserleri, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2009, s.356.

[28] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, Lem’alar, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.390.

Bozulan
tesanüdün vahim
neticeleri ve ön
görülemeyen
büyük mesuliyeti
13. Şua'da
bir hapisane
mektubunda dile
getirilir.

cesine dönmeli ve niyet tazelemelidir. “Meşveret-i şer’iye ile reylerinizi teşettütten muhafaza ediniz. İhlas Risalesinin düsturlarını her vakit göz önünüzde bulundurunuz.” ikazı mucibince “Allah için olmak, tahakküm ve takaddüm edip kardeşleri tenkit etmemek, bütün kuvvetimizi ihlasta ve hakta olduğunu bilmek, mesleğin uhuvvet ve fenâfil ihvan olması...” gibi tesbitleri hatırlamak gerekir. Ayrıca meşveret tesanüd için yapıldığından zahiri haklılık bahanesiyle tesanüdü kırmanın hiç bir haklılığı olmadığını, ancak meşverette caiz olabilecek konuşmaların meşveret dışında dillendirilmesi halinde tesanüdün büyük zarar göreceğini, zıtlaşmaların daha da artacağını bilmek ve “birbirinizi tenkit ettirmeye meydan vermeyiniz.”^[29] prensibini korumak gerekir.

Bozulan tesanüdün vahim neticeleri ve ön görülemeyen büyük mesuliyeti 13. Şua'da bir hapisane mektubunda dile getirilir: “Aziz, sıddık kardeşlerim, Sizin tesanüdünüze benim ziyade ehemmiyet verdiğimin sebebi, yalnız bize ve Risale-i Nur’a menfaati için değil, belki tahkiki imanın dairesinde olmayan ve nokta-i istinada ve sarsılmayan bir cemaatin kat’i buldukları bir hakikate dayanmaya pek çok muhtaç bulunan avâm-ı ehl-i iman için dalâlet cereyanlarına karşı yılmaz, çekilmez, bozulmaz, aldatmaz bir merci, bir mürşit, bir hüccet olmak cihetiyle, sizin kuvvetli tesanüdünüzü gören kanaat eder ki, ‘Bir hakikat var, hiçbir şeye feda edilmez, ehl-i dalâlete başını eğmez, mağlûp olmaz’ diye kuvve-i manevîyesi ve imanı kuvvet bulur, ehl-i dünyaya ve sefahate iltihaktan kurtulur.”^[30] Yani en geniş dairelerde iman kuvvetini kaybedenlerin mesuliyetinde, tesanüdü bozanların hissesi söz konusudur.

Kişi, tarafgirlik ve fitratının gereği *-zira kişi bizzat nefsinı sever-* kendi fikrini de çok önemser. Bu anlayış, “Çok sıkı tutmayınız.” genel prensibince meşverette mazur görülebilir ise de meşveret sonrası kararların uygulanması aşamasında terk edilmelidir. Sözler’de “Hakta ittifak, ehakta ihtilâftır.” düsturunca “Hakkı bulduktan sonra ehak için ihtilaf çıkarmak!” uyarısı yapılır.^[31] Güzel ve hak olan, şahs-ı manevî odaklı düşünmek ve yaşamaktır. “Sakın sakın münakaşa etmeyiniz; casus kulaklar istifade ederler. Haklı olsa, haksız olsa bu hâlimizde münakaşa eden haksızdır.”^[32] ifadesi, ittihadı bozmanın hakikatte geçerli hiçbir mazeretinin olmayacağını ifade eder. “Ehl-i hidayet, ahirete ait ve ileriye müteallik semerât-ı uhreviyye ve kemalâta, kalp ve aklın yüksek düsturlarıyla müteveccih oldukları için, esaslı bir istikamet ve tam bir ihlâs ve gayet fedakârâne bir ittihad ve ittifak olabilirken,

[29] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, Kastamonu Lahikası, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.340.

[30] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, Şualar, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s 507.

[31] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, Sözler, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.1170.

[32] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, Şualar, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.508.

enaniyetten tecerrüt edemedikleri için, ifrat ve tefrit yüzünden, ulvî bir menba-ı kuvvet olan ittifakı kaybedip, ihlâs da kırılır. Ve vazife-i uhreviye de zedelenir. Kolayca rıza-i ilâhî de elde edilmez.”^[33] ikazları ile, artı özelliklere rağmen nazarları tesanüde odaklayamamanın Allah’ın rızasını da kaybettirebileceği vurgulanır. “Ehl-i hakkı sukuttan ve zilletten kurtarmayı en birinci ve en mühim bir vazife-i uhreviye telâkki edip, yüzer âyât ve ehâdis-i Nebeviyenin şiddetle emrettikleri uhuvvet, muhabbet ve teavünü yapıp, bütün hissiyâtınızla, ehl-i dünyadan daha şiddetli bir surette meslektaşlarınızla ve dindaşlarınızla ittifak ediniz, yani, ihtilâfa düşmeyiniz.”^[34] ifadeleriyle ittifak etmenin “ ihtilafa düşmemek” olduğunu vurgulanır. “İhtilâfa düşmeyin; sonra cesaretiniz kırılır, kuvvetiniz elden gider.”^[35]

Bediüzzaman çok ince bir noktadan bahsederek baskın göz anlayışına farklı bir pencere açar. Nefs-i emmâresini tam öldürmüş bir kısım azim evliyanın şiddetli bir şekilde nefis-i emmâreden şikâyetini hayretle dillendirir. Tetkikatında insanda imtihanın devamı açısından heves ve damar ve âsab, tabiat ve hissiyât halitasından çıkan manevî bir nefis-i emmârenin varlığından bahseder. “Bu ikinci nefis-i emmârede şuursuz kör hissiyat bulunduğu için, akıl ve kalbin sözlerini anlamıyor ve dinlemiyor ki, onlarla ıslah olsun ve kusurunu anlasın. Yalnız tokatlar ve elemeler ile nefret edip veya tam bir fedailiğe her hissini maksadına feda etsin ve Risale-i Nur’un erkânları gibi, her şeyini, enâniyetini bıraksın.”^[36] der. İhlas Risalesi’nde “Herkeste nefis-i emmâre bulunur. Bazı da hissiyât-ı nefsiye damarlara ilişir, bir derece hükümünü kalp, akıl ve ruhun rağmına olarak icra eder. Sizlerin kalp ve ruh ve aklınızı ittiham etmem. Risale-i Nur’un verdiği tesire binaen itimat ediyorum. Fakat nefis ve hevâ ve his ve vehim bazen aldatıyorlar. Onun için bazen şiddetli ikaz olunuyorsunuz. Bu şiddet, nefis ve hevâ ve his ve vehme bakıyor; ihtiyatlı davranınız.”^[37] uyarısını yapar. Herkeste bulunan meyl-i tefevvuk diye adlandırılan bu zulümlü ve zülûmatlı hissini, muvakkat bir gaflet halinde kendisini de etkilediğini ve rekabet damarını uyandırdığını söyler, özellikle ihlas risalelerinin gelip bu duyguyu izale ettiğini şükürle anlatır.

Ahir ömre kadar şahs-ı manevî havuzunda durabilmek için, “sırr-ı uhuvvet ve ittihad-ı maksat ve ittifak-ı vazife ile tevafuk edip bir çizgi üstünde omuz omuza verseler...” teklifi ile, çizginin önünde veya gerisinde değil, tam üzerinde bulunmanın kıymeti anlatılır. Nasıl ki iki gözden birinin baskın olması diğer gözü daha da tembelliğe atar. Ortak görüşü bozarak

Ahir ömre kadar şahs-ı manevî havuzunda durabilmek için, “sırr-ı uhuvvet ve ittihad-ı maksat ve ittifak-ı vazife ile tevafuk edip bir çizgi üstünde omuz omuza verseler...” teklifi ile, çizginin önünde veya gerisinde değil, tam üzerinde bulunmanın kıymeti anlatılır.

[33] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, Lem’alar, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.379.

[34] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, Lem’alar, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.383.

[35] Enfal Suresi: 46.

[36] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, Kastamonu Lahikası, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.335.

[37] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, Lem’alar, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.401.

Odaklanmayı bozabilecek en masumane, çeldirici noktalar Üstadımızca izah edilir: "Onları kendi nefislerine tercih ederler. sırrıyla ihlâs-ı tamını kazanınız. Kardeşlerinizin nefislerini nefsinize şerefte, makamda, teveccühte, hatta menfaat-i maddiye gibi nefsin hoşuna giden şeylerde tercih ediniz.

tek gözlü bir bakışa yaklaşıdır. Bu durumda baskın göz kapatılarak diğer gözün aktifleşmesi sağlanır. Aynen öyle de meşveretteki ortak aklın hakkı için baskın göz anlayışından uzak durulmalıdır.

Odaklanmayı bozabilecek en masumane, çeldirici noktalar Üstadımızca izah edilir: "Onları kendi nefislerine tercih ederler.^[38] sırrıyla ihlâs-ı tamını kazanınız. Kardeşlerinizin nefislerini nefsinize şerefte, makamda, teveccühte, hatta menfaat-i maddiye gibi nefsin hoşuna giden şeylerde tercih ediniz. Hatta en lâtif ve güzel bir hakikat-i imaniyeyi muhtaç bir mü'mine bildirmek ki, en masumâne, zararsız bir menfaattir; mümkünse, nefsinize bir hodgâmlık gelmemek için, istemeyen bir arkadaş ile yaptırması hoşunuza gitsin. Eğer 'Ben sevap kazanayım, bu güzel meseleyi ben söyleyeyim.' arzunuz varsa, çendan onda bir günah ve zarar yoktur; fakat mabeyninizdeki sırr-ı ihlâsa zarar gelebilir."^[39] Bu uyarılarla, baskın göze gidişin önü alınır, uygun adım ekip yürüyüşünün hassas ayarları yapılır. En esaslı kuvvet ve nokta-i istinadımızın tesanüd olduğu belirtildikten sonra "Bu zamanda hizmet-i imaniyede hazz-ı nefsinı bırakıp ve mahviyet ile tesanüd ve ittihadı muhafaza eden bir halis kardeşimiz, bir veliden ziyade mevki alıyor."^[40] cümleleri ile şahsî kemalâtın ziyade ittihad odaklı yaşamak yani çift görmemek, Risale-i Nur hareketinin meslek ve meşrebini vazgeçilmezi olarak nazara verilir.

Tesanüdü kırılmasının verdiği ızdırabın anlatıldığı şu satırlar medar-ı ibrettir: "Hatta kasekle temin ederim ki; sekiz gündür, Nurun iki rüknü zahiri birbirine nazlanmak ve teselli yerine hüznü vermek olan ehemmiyetsiz hâdisenin, bu sırada benim kalbime verdiği azap cihetiyle, 'Eyvah, eyvah! El-aman, el-aman! Yâ Erhamürrâhimîn medet! Bizi muhafaza eyle, bizi cin ve insî şeytanların şerrinden kurtar, kardeşlerimin kalplerini birbirine tam sadâkat ve muhabbet ve uhuvvet ve şefkatle doldur.' diye hem ruhum, hem kalbim, hem aklım feryat edip ağladılar. Ey demir gibi sarsılmaz kardeşlerim! Bana yardım ediniz. Meselemiz çok naziktir. Ben sizlere çok güveniyordum ki, bütün vazifelerimi şahs-ı manevînize bırakmıştım. Siz de, bütün kuvvetinizle benim imdadıma koşmanız lâzım geliyor."^[41]

"Hem ehl-i dalâlet ve haksızlık, tesanüd sebebiyle, cemaat suretindeki kuvvetli bir şahs-ı manevînin dehasıyla hücumu zamanında, o şahs-ı manevîye karşı, en kuvvetli ferdî olan mukavemetin mağlûp düştüğünü anlayıp ehl-i hak tarafındaki ittifak ile bir şahs-ı manevî çıkarıp o müthiş şahs-ı manevî-i dalâlete karşı hakkaniyeti muhafaza ettirmek"^[42] ihtilafın

[38] Haşır Suresi: 9.

[39] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, Lem'alar, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.395.

[40] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, Şualar, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.502.

[41] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, Şualar, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.777.

[42] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, Lem'alar, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.375.

verdiği vahim neticelerin ilacıdır ve odak noktamızdır. Teavün ve tesanüd, benleri biz haline getirip savletli dalgalarda istikamet yolunu gösterecektir.

“Risale-i Nur’un hakikî ve sadık şakirtlerinin mâbeynlerindeki düstur-i esasiye olan iştirak-i a’mâl-i uhreviye kanunuyla ve samimî ve halis tesanüd sırrıyla her bir halis, hakikî şakirt, bir dil ile değil, belki kardeşleri adedince diller ile ibadet edip istiğfar eder. Bin taraftan hücum eden günahlara, binler dil ile mukabele eder.”^[43] düsturu, insanı kemale erdirecektir.

Farz vazife olan tesanüd ve ittihad hakikatini kendimizde yerleştirmeye mecbur ve mükellef olduğumuz şuuru, “*Müslümanlar ancak ve sadece kardeşler ve sağlam bir binanın birbirine kuvvet veren taşları gibidir.*” anlayışınca fitri bir şekilde hâle hâle yayılarak tüm İslam âlemine mal olacak, böylece hak, batılın savletinden kurtulacaktır.

[43] Bediüzzaman Said Nursî, Risâle-i Nur Külliyyatı, Kastamonu Lahikası, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul 2007, s.124.